

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

O hotărâre greșită.

Tribunalul regesc din Sibiu, și apoi și tabla regească din Cluj, ca *senat de apel*, a scos din întrebuintare polițele cu text german, întru atâtă, că în cas de improcesuare nu le acceptază, decât numai dacă li se alătură și o traducere autentică maghiară. Asupra acestui cas ciudat își spune cuvântul cel mai competent bărbat al nostru, dl. P. Cosma, în numărul de ieri al „Revistei Economice”, după cum urmează:

Lege, care ar îndreptăți judecătorii noastre de a respinge cambiile cu text nemaghiar, nu există.

În sensul legii de timbru §. 28 blanchetele de cambii formează *monopolul statului* și se vând numai în traficele statului cu taxa de timbru imprimată pe ele.

E drept, că până acuma blanchete de cambii numai cu text maghiar și german a pus statul în vânzare, ceea ce este o nedreptate față cu celelalte naționalități din patrie. Dar în fine și aceasta este de ajuns ca să dovedim, că *curtea de apel comite un abuz de putere* când dispune, ca tribunalele, ca judecătorii cambiale, să nu considere cambiile cu text nemaghiar, puse în vânzare de organele statului, sporind cu aceasta fără nici o necesitate și fără drept spele procesuale, ba periclitând prin aceasta chiar și incasabilitatea pretensiunilor cambiale, cari de regulă sunt de natură urgentă. Căci traducerea și legalizarea și mai vârtos timpul dela înaintarea la judecătoria a acțiunii *respins pe acest motiv* până la înaintarea a douăoară a aceleiași acțiuni, prevăzute și cu traducerea pretinsă, în multe cazuri este de ajuns, ca debitorul să-și înstrăineze averea.

Legea cambială nu dispune ca textul cambiilor să fie numai în limba maghiară. Iar §-ul 12 al art. de lege 44 din 1868 dispune imperativ, că la curțile de apel, cerând necesitatea, *ele însăși au să-și procure traducerea documentelor cu text nemaghiar* acluse la proces, prin translatorii aplicați la ele pe spelele statului.

Neexistând deci nici o lege, care să dispună, ca textul cambiilor să fie numai în limba statului, care în sensul §-lui 1 al art. 44 din 1868 (despre egala îndreptățire a naționalităților) este cea maghiară, dela sine se înțelege, că guvernul, care pune în circulațiune blanchetele cu text german, nu numai că nu se cuvine să tolereze desconsiderarea acestor blanchete din partea judecătorilor, ci din contră, *ar fi dator să editeze și cambii cu text român, slovac, sârbesc și rutean*, în limba tuturor naționalităților din Ungaria.

Dar esoperarea acestui drept căzând în competența altor factori, noi ne mărginim numai la accentuarea lui, rugând pe factorii competenți, ca să întreprinză pașii necesari pentru curmarea acestei volnicii.

Trebue să presupunem despre ministrul de justiție, că el n'are cu-

noștință de ordinul din chestiune al curții de apel din Cluj, căci având cunoștință de el și tolerându-l, ar însemna a *desavna pe colegul său dela finanțe*, care pune în vânzare blanchetele cu text german.

Și dacă organele superioare numai din recursuri contra deciziunilor instanțelor inferioare își trag informațiuni despre abuzurile instanțelor inferioare, ar fi posibil, ca *nici ministrul de justiție, nici cel de finanțe, nici chiar Curia reg.* să nu aibă știre de acest abuz. Pentru că, dacă tribunalul ca prima instanță respinge o acțiune cambială pe motivul, că cambiul nu este cu text maghiar, recursul contra acestei deciziuni se înaintează la curtea de apel, care a dispus luarea unei asemenea deciziuni. Curtea de apel ca for de a doua instanță firește aprobă deciziunea luată la ordinul ei, iar *contra a două deciziuni identice, în sensul procedurii cambiale nu se mai admite apelată.*

Alt remediu deci de a curma acest abuz nu este, decât acela, care îl poate procura *camera advocațională.*

Aceasta poate și are datorința, credem noi, ca prin o reprezentatiune la *locurile competente*, să soliciteze curmarea acestei praxe ilegale, pusă la cale, credem noi, numai pe teritoriul Transilvaniei, din motive ultrașovinistice.

Consiliu comun de miniștri.

Astăzi, Luni, sosesc la Budapesta miniștrii comuni ai monarhiei, împreună cu prim-ministrul austriac, pentru ca mâne se țină, cu prim-ministrul ungar împreună, un consiliu comun de miniștri, sub prezidenția ministrului de externe, baronul *Aehrenthal*. Se va discuta bugetul cheltuielilor comune și convocarea delegațiunilor.

Altă donație frumoasă. Marele mecenat român, domnul *Vasile Stroescu*, a trimis reuniunii femeilor române din Arad suma de *o sută mii coroane*, pentru a fi alăturată la fondul de zidire al școlilor române de fete din Arad, cu dorința exprimată din partea marelui donator, ca „*edificiul proiectat să fie construit constiențios și să devie un adevărat focar al rededeptării multor generații*”. Dumnezeu să-i răsplătească noua jertfă, adusă pe altarul culturii naționale române.

3/16 Maiu. Se împlinesc astăzi 62 de ani de când înaintășii noștri, în bună înțelegere, au pus bazele vieții naționale pe seama poporului nostru, în adunarea dela Blaj. Să ne aducem deci cu pietate aminte de cei mari ai noștri, dela cari ne-a rămas aceasta sfântă și măreață zi, pe care răutatea vremii nu ne permite să o prăznuim așa cum am fi datori, ca zi de mare sărbătoare națională. Să o serbăm însă în *sufletul* nostru, preamărind pe cei ce au făcut, ca poporul român din patria aceasta să se decreteze singur pe câmpul libertății din Blaj de *popor liber, credincios tronului și patriei!*

Sinodul arhidieceșan.

Ședința a cincia.

Ținută Vineri, în 13 Maiu n. Prezident I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Meșianu*. Notar de ședință Dr. G. Proca.

Ședința se deschide la orele 9. Notarul Dr. *Nerva Oncu* citește procesul verbal al ședinței premergătoare. Se verifică.

Escelența Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan* declară, că *întărește* în posturile lor pe asessorii ordinari din senatul bisericesc, aleși în ședința din urmă, *Galacteon Șagău și Lazar Triteanu*.

Înainte de a se intra în ordinea de zi, deputatul *Nicolae Borzea* face propunere în chestia catehizării ucenicilor dela meserii, și cere ca în raportul consistorului, ca senat școlar, să se treacă în viitor datele statistice referitoare la catehizarea ucenicilor dela meserii.

Același deputat face propunere în chestia școlii de repetiție, dorind să se țină cu tineretul dela 13—15 ani catehizație în fiecare Duminică și sărbătoare.

Ambele propuneri se predau spre studiere comisiunii școlare.

Se intră în ordinea de zi. Se deschide discuția asupra propunerii comisiunii organizatoare, cu privire la completarea gimnaziului din Brad și ridicarea unei zidiri noi pe seama acestui gimnaziu.

Vorbește raportorul *Nicolae Ivan*, recomandând spre primire propunerea comisiunii.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul *Ioan Meșianu* crede, că ar trebui desbinată chestia completării gimnaziului de chestia ridicării unui edificiu nou gimnazial. Edificiul să se ridice fără amănare, și anume, pentru un liceu complet, dar completarea să rămână pentru mai târziu, până va putea fi asigurată posibilitatea susținerii liceului.

Deputat. *Arseniu Vlaicu* primește propunerea comisiunii, și dorește, ca imediat cum e zidirea nouă gata, să se deschidă clasa a cincia liceală.

Vorbește Dr. *Petru Șpan*. E de părerea Escelenței Sale domnului Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan*. Să se facă zidirea nouă, celelalte să fie lăsate în grija consistorului.

Deputatul *Vasile Dămian* espune situația actuală a gimnaziului din Brad și a izvoarelor din cari se susține. Consistorul va trebui să caute izvoarele, din cari s'ar putea face față trebuințelor, căci reprezentanța și comitetul gimnaziului nu le are și nu le găsește.

P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu* constată, că consistoriul arhidieceșan a desbătut chestia în senat plenar cu toată seriozitatea și în mod amănunțit. S'a ajuns acolo la rezultatul, că cheltuielile și completarea gimnaziului nu se pot suporta deocamdată din partea arhidieceșei. Zidirea nouă însă să se facă, pentru că e de lipsă. Pledează pentru acceptarea părerii I. P. S. Sale.

Raportorul dă unele lămuriri. Deput. *Dămian* vorbește în chestie personală.

Deputatul *Parteniu Cosma* constată, că de urgență e ridicarea unei zidiri noi gimnaziale în Brad. Completarea gimnaziului e chestie de a doua mână. Să se ridice deci zidirea, ou bani anticipați din fondurile arhidieceșei, cari nu vor fi bani perduți, căci se vor restitui arhidieceșei, din continuarea colectei, pe care, dacă va cere necesitatea, o ia oratorul asupra sa, și crede a o putea face cu bun succes. Edificiul nou însă să se ridice, pentru că altcum e pericolat gimnaziul din Brad, căci îl închide guvernul, din cauză că actualul edificiu nu mai e corespunzător. E învoit, ca chestia să se predea de nou consistorului, pentru realizarea acestei trebuințe urgente.

Deputatul *Arseniu Vlaicu* prezintă propunerea în scris, de cupriusul, ca con-

sistoriul să se îngrijească de ridicarea urgentă a noului edificiu gimnazial, dar și de completarea gimnaziului, deschizând imediat clasa a cincia.

Comisiunea organizatoare abandonează partea din propunere, referitoare la completarea gimnaziului, și susține numai partea referitoare la ridicarea noiei zidiri.

Deputatul *Nicolae Bogdan* prezintă o nouă propunere, și P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu* alta, ambele în sensul părerilor I. P. S. Sale.

Sinodul primește propunerea comisiunii organizatoare, decretând ridicarea edificiiului nou gimnazial din Brad, dar completarea gimnaziului decide să se facă atunci, când va fi asigurată acoperirea mijloacelor necesare.

Acelaș raportor referă asupra propunerii deputatului Dr. *P. Șpan*, de a se modifica un paragraf din statutele fondului de penziune. Propune, ca propunerea să fie predată consistoriului arhidieceșan spre studiere. Se primește.

Comisiunea școlară, prin raportorul *Nicolae Bogdan*, referă în chestia instituirii unui inspector general de școală. Citește raportul consistoriului către sinod, în chestia aceasta. Propune apoi, ca sinodul să susțină concludul votat în sesiunea trecută și să îndrume consistoriul, ca să-l eșecute pe calea pe care o va afla potrivit. (Sinodul hotărăse în anul trecut sistematizarea unui post de inspector de școală, ori coreferent școlar).

Vorbește deput. *Octavian Goga*. Face istoricul fazelor prin cari a trecut afacerea inspecționării școlilor populare în sinodul arhidieceșan, cu începere dela anul 1871. Dorește să se pună termen fix pe sama consistorului, ca să publice concurs pentru îndeplinirea postului de inspector școlar. Propune deci, ca consistorul să fie îndrumat, să publice concurs în timp de o lună, pentru îndeplinirea acestui post.

Deputatul Dr. *Petru Șpan* încă e pentru publicarea concursului.

Deputatul *Victor Păcală* sprijinește propunerea comisiunii și lasă consistorului mână liberă, cum să eșecute concludul din anul trecut.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Meșianu* dă unele lămuriri.

Propunerea comisiunii se primește, cu amandamentul făcut de deputatul *Octavian Goga*.

Comisiunea școlară, prin raportorul *Nicolae Sulică*, referă în chestia aprobării cărților școlare compuse de protopresbiterul Dr. *Ioan Stroia* și învățătorii *Lăpedatu și Crișan* din Săliște.

Propune admiterea tuturor celor patru cărți înaintate sinodului, pentru a fi introduse în școlile populare confesionale române.

Sinodul aduce conclud în acest înțeles. Propune mai departe, ca consistorul să se îngrijască de propunerea limbei române în școlile populare în mod mai corespunzător, prin admiterea numai a unor potrivite cărți de citire, scrise într'o limbă românească împrăștabilă.

Mai face și alte propuneri, pe cari sinodul le votează. (Le vom publica pe toate).

În numele comisiunii școlare mai raportează deputatul Dr. *Petru Șpan* în chestia școlilor populare confesionale. Citește raportul consistorului și propune, ca raportul să fie luat la cunoștință. Cu privire la planul de învățământ propune luarea la cunoștință. Se primesc ambele propuneri.

Urmează comisiunea bisericească. Raportor *Sergiu Meșianu*. Referă în chestia clasificării parohiilor din arhidieceșă. Citește propunerea P. C. Sale Arhimandritului Dr. *Il. Pușcariu*, făcută către consistoriul arhidieceșan, și în urmă face propunere, ca sinodul să primească în general propunerea comisiunii bisericești în chestia clasificării parohiilor. Se primește. La discuția pe articole se naște discuție la punctul 1). Vorbește P. C. Sa Protosinodul

Dr. Eusebiu R. Roșca, apoi P. C. Sa Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu. Primul face propunere de modificare, ultimul se pronunță în contra principiului, de a fi clasificate parohiile numai după numărul sufletelor.

Deputatul Nicolae Ivan e pentru acceptarea textului original, prezentat din partea consistoriului.

Deputatul Parteniu Cosma pledează pentru propunerea deputatului Roșca.

Dă lămuriri I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu, în urmă punctul se votează, cu întregirea deput. Dr. Roșca.

Punctul 2) se primește fără discuție, asemenea punctul 3), dar în textuarea consistoriului. Punctele acestea se refer la împărțirea parohiilor în trei clase.

Cu privire la dreptul de a concura la singuraticile parohii, se face propunere de întregire din partea P. C. Sale Protosincelului Dr. Roșca. Deput. Nicolae Ivan pledează pentru propunerea consistoriului și combate părerea antevorbitorului.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu e de părerea că propunerea dep. Dr. Roșca e în contradicție cu legea bisericească noastră, care pretinde atestat de calificare dela concurenți.

Deputatul Dr. Roșca se explică, iar sinodul primește propunerea deputatului N. Ivan. Discuția se întrerupe.

Ședința se ridică la orele 12 și jumătate, anunțându-se cea proximă pe Sâmbătă la orele 9 dimineața.

Ședința a șasa.

S'a ținut Sâmbătă în 14 Maiu nou. Prezident I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu. Notar de ședință Lazar Triteanu.

Ședința se deschide la orele 9 dimineața.

Se verifică procesul verbal al ședinței premergătoare, citit de notarul Dr. George Proca.

Se intră în ordinea de zi. Se continuă discuția asupra proiectului referitor la clasificarea parohiilor.

Raportorul comisiei bisericești, S. Medeanu, cetește a doua parte a punctului din propunere, referitor la parohiile de cl. I., adică la îndreptățirea de a putea concura la parohii de clasa I. și alți competenți.

Vorbește la obiect deputatul Nicolae Borzea, P. C. Sa Protosincelul Dr. Roșca, care pledează pentru textul consistoriului, cu un mic adaos.

Deputatul Arseniu Vlaicu crede, că termenul de 5 ani poate fi redus la 3 ani, pentru cei din serviciul bisericești, cari vreau să înainteze la parohii mai bune.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu dă lămuririle necesare.

Deputatul Parteniu Cosma e pentru acceptarea termenului de cinci ani.

Comisiunea bisericească acceptază propunerea Protosincelului Dr. Roșca, care își recomandă de nou propunerea spre primire.

Deputatul Vasile Dămian e pentru propunerea deputatului Vlaicu, deci pentru 3 ani de serviciu, spre a putea compete cineva la parohii mai bune.

Se primește propunerea deputatului Dr. Roșca.

Raportorul cetește punctul referitor la parohiile de clasa II.

Protosincelul Dr. Roșca propune votarea punctului din propunerea consistoriului. Se primește.

Se votează în urmă și punctul referitor la parohiile de clasa III. după o discuție mai lungă, la care iau parte Dr. Roșca, Protosincel, I. P. S. Sa Arhiepiscopul Ioan, P. C. Sa Arhimandritul Dr. Pușcariu, Vasile Dămian, Nicolae Bogdan, Parteniu Cosma, Dr. Ioan Stroia și Zev. Murășan. Se primește textul propus de deputatul Dr. Roșca, Protosincel, cu întregirea făcută de P. C. Sa Arhimandritul Dr. Pușcariu, și cu adaosul propus de deput. Dr. Ioan Stroia; și se primește și o propunere a deput. V. Dămian.

Același raportor propune, ca propunerea deputatului Dr. P. Șpan pentru delăturarea din biserici a lucrurilor streine, apoi a deputatului Borzea, referitoare la catehizarea ucenicilor dela meserii, să se predece consistoriului spre competență rezolvare.

În numele comisiei școlare raportează deputatul Z. Mureșianu asupra propunerii deputatului Nicol. Borzea, referitoare la catehizarea tineretului dela 13-15 ani.

Să predece consistoriului spre competență afacere.

Urmează comisiunea financiară. Raportor Demet. Comșa. Propune aprobarea rațiociniilor librăriei și tipografiei arhiepiscopale. Se aprobă.

Raportul consistoriului despre împărțirea ajutoarelor și stipendiilor din fundațiunea Andronic, la propunerea aceleiași comisii, se ia la cunoștință.

Raportul reprezentanților fundațiunii Șaguna să ia asemenea spre știință, cu aprobare, înouințându-se bugetul anului viitor.

Raportul despre rațiociniile bisericești asemenea se ia spre știre.

Rațiociniile fondurilor și fundațiilor manipulate de consistoriul arhiepiscopale se aprobă și se dă consistoriului absolutului îndatnat.

Bugetul anului viitor se votează.

Comisiunea petiționară prin raportorul Dr. Bodea propune, ca toate rugărilor intrate la sinod să fie predate consistoriului spre studiere și rezolvare.

Se stabilesc cheltuielile sesiunii actuale sinodale și se votează în suma de 3155 cor. iar în urmă I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu, constatând, că agendele sinodului sunt terminate, mulțamește deputaților sinodali pentru interesul manifestat și de astădată față de afacerile bisericești-școlare din arhiepiscopie, și implorând darul de sus asupra celor săvârșite de sinod declară sesiunea sinodală închisă.

Vorbirea de încheiere a Escelenței Sale a fost următoarea:

„Domnilor deputați! Terminându-se agendele avizate la această sesiune sinodală, mă simțesc îndatorat mai înainte de toate a mulțami prea bunului Dumnezeu, că prin inspirația în noi a duhului dragostei, al înțelepciunii și al binevoirii, ne-a ajutat a ne împlini cu bun succes chemarea noastră. După Dumnezeu mulțamesc și Dvoastre domnilor deputați pentru zelul și bunăvoința cu care v'ați împlinit frumoasa misiune ce vi-s'a încredințat din partea clerului și poporului nostru și implorând și acum la încheiere, ca

și la început, binecuvântarea cerului asupra noastră și asupra lucrărilor noastre, deoară sesiunea sinodului nostru arhiepiscopale ordinar pentru anul 1910 de încheisă.”

În numele sinodului aduce mulțămiri I. P. S. Sale pentru buna conducere a desbaterilor deputatul sinodal Dr. Ilarion Pușcariu, Arhimandrit și vicariu arhiepiscopale, iar deputații aclamă în mod viu pe I. P. S. Sa.

Vorbirea Preacuvioșiei Sale, a domnului Arhimandrit Dr. Ilarion Pușcariu a fost următoarea.

Escelența Voastră! Înaltpreasfințite! Domnilor deputați sinodali!

Viața bisericească constituțională în biserica noastră s'a manifestat cu deosebire în sinoadele eparhiale. Aceste sinoade au o basă veche istorică și economică. În biserica noastră s'au ținut în era constituțională, fără întrerupere în timp de 40 de ani, sinoade eparhiale, cari au regulat în mod corespunzător toate sfacerile bisericești școlare și fundamentale. La terminarea sesiunii prezente sinodale nu voiesc să număr toate hotărârile sinodale din acest an, că mă mărginesc a constata, că sunt multe și importante. Meritul principal, că sinodul arhiepiscopale a adus și în acest an cele mai folositoare hotărâri pentru binele bisericii, este al Escelenței Voastre, care cu stăruință, înțelepciune și tact, și cu deosebire cu părintească îngăduință ați condus ședințele sinodale.

Pentru aceea, membrii sinodali aduc Escelenței Voastre cea mai profundă mulțămire și vă urează, ca bunul Dumnezeu să vă țină mulți ani în viață, spre binele și înflorirea bisericii noastre.”

Ședința aceasta din urmă, al cărei proces verbal a rămas să-l autentice în ziua următoare deputații sinodali aflători în Sibiu, a fost închisă la orele 11 și jumătate.

Mișcări electorale.

Vorbirea de program

rostită la 23 Aprilie (6 Maiu) 1910 în Ceico, comitatul Bihorului, din partea candidatului V. Mangra.

Stimați alegători! Știu, că mulți curioși dintre dvoastre vor întreba: dar popa acesta ce vrea? Apoi dlor și fraților, eu vă declar, că nu voesc altceva, decât ceea ce și Dzeu voește, adică pace pe pământ și între oameni bunăvoire.

Pacea țării e turburată, cetățenii patriei sunt învrăjbiți și desbinți în partide politice gata a se mânca unele pe altele.

Guvernul și parlamentul, chemat a restabili pacea și a da o nouă îndrumare mai bună afacerilor statului spre mulțămirea obștească, în loc de a urma împăcirea spiritelor și aplanarea neînțelegerilor înocă a mai mărit răul punându-se în conflict fățiș cu coroana. Urmarea conflictului a fost: concedierea guvernului și apoi dizolvarea parlamentului.

Și cum coaliția, pe care se răzima guvernul s'a prăbușit cu toată puterea ei formidabilă: contele Khuen-Hédervary în calitate de ministru-prezident însărcinat să formeze un guvern nou, în afară de partidele politice existente s'a prezentat în fața țării și un program de muncă, care prevede nevoile țării, reformele necesare sociale și economice, în special reforma legii electorale pe baza sufragiului universal și a egalității politice de drept.

Dar cum un guvern constituțional nu poate lucra fără parlament și nu-și poate executa progresul, dacă în parlament nu se va asigura de sprijinul unui partid de guvernament, în privirea acestei necesități s'a format și s'a constituit „partidul național al muncii”, cu programul guvernului Khuen.

Urmând invitații dvoastre, eu am primit candidarea de deputat cu programul acestui partid, nu din interes personal sau de partid, ci călăuzit de un ideal mai înalt; căci deși ca cetățean din punct de vedere politic sunt membrul națiunii ungare, unitară și indivisibilă, cum mă vedeți însă, din punct de vedere etnic aparțin naționalității române, sunt român și preot al bisericii gr. or. naționale române. Ca atare mă prezint înaintea dvoastre și protestez cu toată hotărârea în contra însinuărilor răutăcioase, că m'aș fi renețat și deslipit de neamul meu, fiind caracterul meu românesc un atribut firesc și inerent individualității mele, care nici un partid politic nu mi l poate da, nici lua.

În situațiuni grave când se arată vre-o primădie pentru țară, socotesc, că fii patriei de ori care naționalitate, și dacă ar avea oare cari supărări între sine, trebuie să-și dea mâna și a se uni cu toții în fața primejdiei, după exemplul lui Temistocle, care văzând patria sa în pericol a zis adversarului său Aristide: „Să lăsăm ura aici la porțile patriei, și când ne vom întoarce din serviciul comun, să o începem iarăși, de voești.”

Guvernul lui Khuen nu a venit să se războiască, ci ca să facă pace în țară, programul său nu jonește interesele îndreptățite ale naționalităților. De aceea deputații naționaliști nu l-au combătut în parlament și nu i-au votat neîncredere. Iar dacă n'au avut motive a-i manifesta neîncredere, ei au comis o mare greșală politică, că nu s'au apropiat cu încredere de acest guvern nou, cu program și o direcție politică nouă, împăciuitoare, pentru că chestiunea de naționalități nu se poate rezolvi în chip mulțămitor, decât prin încredere reciprocă.

Altă greșală politică mai mare a făcut-o conferința electorală de curând ținută la Sibiu, decretând susținerea intactă a programului politic dela 1881, prin care se afișează la locul întâiu recăștigarea autonomiei Ardealului, o chestiune de drept public rezolvită în mod definitiv prin legea uniunii.

Agitarea acestei chestiuni a provocat mereu neîncrederea cercurilor conducătoare ale statului, considerând pe români ca dușmanii unității statului, cari urmăresc tendința centrifugale. Pentru autonomia Ardealului s'a sistat prin ordin ministerial activitatea comitetului permanent ales în conferința dela Merourea în 1869. Pentru autonomia Ardealului s'a făcut procesul Memorandului, s'a condamnat la închisoare comitetul național în 1894, și prin ordin ministerial s'a sistat activitatea partidului național român.

Bărbați cu mare greutate în viața publică a Românilor s'au convins de mult, că programul dela 1881 nu corespunde intereselor poporului român. Dr. A. Moșonyi, după întemnițarea comitetului național, susținea de o necesitate absolută, ca partidul național să-și schimbe baza de operațiune, tactica și spiritul luptei politice. Iar „Lupta”, organul autorizat al partidului, scria toamai în ajunul conferinței dela Sibiu, că programul dela 1881 nu mai poate să rămână neschimbat.

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

În ce privește partea primă a programului Teologul scria articoli foarte cumiți împotriva papistașilor, „cari distrug orice sentiment de naționalitate și cari în a doua capitală a țării se întind ca pecingenea”, — lupta apoi pentru „recăsătorirea preoților văduvi”, făcea propuneri pentru ținerea unui sinod ecumenic în București (!) etc. În partea a doua a programului intrau năzuințele de a înjgheba un început serios de literatură teologică. Se scria despre întemeierea unui „fond pentru tipărirea de scrieri pentru cultura religioasă”, s'a făcut un apel către toți licențiații în teologie (60 de inși) ca să formeze o societate pentru înaintarea științei, „glasul lor a fost însă al lui Ion Botezătorul în pustie”, căci din 60 de inși abia 3 au dat un răspuns. Apoi lupta pentru a stabili oarecari relații între studenții teologi și lumea mare românească, și pentru crearea unei atmosfere de cugetare serioasă și de muncă. În scopul acesta dădea la cronică felurite știri despre societatea teologilor, prin cecece spera a putea deștepta un interes între ei și și între publicul mare. Dar succesul era cu toate acestea — foarte modest.

Abia se auzia câte un glas care să vorbească despre aceste străduinți și abia s'a putut ajunge în curs de doi ani de zile la un număr de 1000 de abonați, dintre cari însă 800 nu-și achitau abonamentul. Așa că Teologul era silit să mărturisească că: „dacă preoții țării românești voesc a nu pieri și ultimul jurnal bisericesc ce a mai rămas în toată țara (Menirea preotului încetase pentru câtăva vreme), să ne trimită abonamentul”.¹ Dar abonamentul nu se prea trimitea și fără această condiție revista nu putea să mai apară. Astfel rămase din nou numai „Biserica ortodoxă română”, despre care Teologul afirma că e în regres față de trecut și că nu dă ce s'ar aștepta, ci face totul numai de mântuială.²

Teologul a dispărut la 1 Ian. 1899, când anunță, că

¹ În anul 1898 d. A. Macedonsky scrie o broșură despre „Falimentul clerului ortodox român”, în care afirmă că clerul român e absolut inconștient. Aduce pe tapet pe Ghenadie și-l compătimentește, după ce-l judecă și după ce aduce elogiul Papei dela Roma. Drept răspuns (!) un prieten al dlui Macedonsky, O. Cantilli, poet care plutește „pe aripi de vis” scrie o înfruntare vorbind despre „falimentul clerului catolic”, (1899) și arătând că nu clerul bisericii ortodoxe e acela care aleargă cu pași repezi spre înmormântarea proprie, ci cel catolic.

² Învinuirile la adresa „Bisericii ortodoxe” n'au încetat nici mai târziu. S'au scris în diferite rânduri, mai ales de 10 ani încoace, că revista e prea moartă, că prea publică lucruri de mântuială și prea se închide în cercuri strămate, neingăduind și altora decât redactorilor plătiți bine, apropierea de ea. S'a afirmat chiar în mai multe rânduri că a plagiat, — învinuire mare, care, durere, n'a fost combătută de către comitetul redactor al revistei. (Vezi și Telegraful Român din Sibiu nr. 17 și Neamul Românesc nr. 23 (1908).

va apărea și mai departe odată pe lună sub numele *Dorința clerului*, — dar n'a mai apărut.

Fără a insista asupra „chestiunii Ghenadie”, al cărei rost nu e pe deplin lămurit nici în ziua de astăzi, țin să amintesc ca ea n'a fost comentată decât în „Biserica ortodoxă română” (1896) care a dat în coloanele sale toate actele oficiale în această nefericită chestie. „Sfta noastră Biserică — se zice în revista amintită — a trecut în timpii din urmă printr'una din cele mai grele și mai dureroase încercări duhovnicești, care a intristat-o de moarte până în adâncul inimii”.¹ Intre jurnalele politice sau profane un singur jurnal apăra persoana mitropolitului Ghenadie, socialistul *Lumea nouă*. Ziare bisericești afară de Biserica ortodoxă nu mai erau decât „Menirea preotului”, care însă s'a ținut departe de ori ce fel de aprecieri.

În 1898 apare împotriva catolicilor o gazetă intitulată *Afară jesusiții*, care pretindea ca școlile călugărilor catolice, unde se ademenesc fetele de Români la catolicism, să fie închise și cele mai aspre măsuri să fie luate împotriva oricărei propagande catolice în România. Rana aceasta era cu atât mai înflăcărată, cu cât ea era mai veche. Încă în 1890 Biserica ortodoxă română povestea un caz întâmplat cu ocazia unui examen în institutul Notre-Dame de Sion din Galați.

(Va urma.)

¹ Sumarele Sf. Sinod 1896, pg. 114, Bis. ort. rom. XX. 61.

Conferența, cu toate acestea a hotărât să se țină și mai departe intact programul acesta, cu care episcopii români nu s'au solidarizat nici în trecut și nici acum nu se pot solidariza; iar un program cu care nu se pot solidariza cei dintâi factori ai vieții publice românești, nu e apt a contribui la ameliorarea poziției poporului român. De aceea episcopii români și-au impus rezervă, retrăgându-se de pe terenul politicii militante.

Sunt însă între români oameni, cari absolut nu mai vreau să facă politică cu episcopii, ci cu reprezentanții laici. „Această uită trecutul — zice un mare învățat român, profesorul N. Iorga dela universitatea din București — irtă, că viața Românilor din Ungaria e viața de sate, satele erau conduse de preoți, preoții aceștia aveau în fruntea lor pe vlădică și tot ce s'a făcut spre binele cultural, social și politic al Românilor s'a făcut numai prin preoți și vlădică”.

Ca preot al bisericii ortodoxe orientale, bisericii care nu s'a încercat nici cum a se suprapune puterii laice, ci a căutat totdeauna să cultive bunele raporturi cu statul, pentru că prin acordul puterilor, cari conduc societatea se face întărirea popoarelor, văzând deoparte rezerva oleului înalt în actuala situație politică a țării, și de altă parte desastrea ce a suferit poporul român în urma politicii continuate cu îndârjire pe baza programului național opozițional, cu resemnare de a fi huiduit și osândit chiar, eu am primit ca bază comună de cooperare programul partidului muncii cu convingerea, că în cadrele acestui program alături de interesele generale ale țării se pot asigura și promoia și interesele speciale culturale-religioase ale poporului român.

În această convingere mă întărește declarația categorică ce a făcut-o organizatorul partidului muncii, marele bărbat de stat contele Stefan Tisza în memoria vorbire dela Oradea-mare, zicând: „Trebuie să le recunoaștem (naționalităților) dreptul de a și conserva, îngriji și dezvolta limba, religia și cultura. Nu trebuie să le luăm în nume de rău, că țin la aceasta. Nu trebuie să ne împedecăm în aceea, că Românul să simte și se numește român, slovacul slovac, sârbul sârb. Pentru faptul, că ei nu-și deneagă naționalitatea, noi nu putem decât să ne punem pe punctul de vedere al adevăratei frățietăți față de ei. Așa să ne purtăm față de ei, așa să gândim și așa să simțim! Trebuie să îmbrățișăm ori ce interes îndreptățit al lor, și sentimentele adevăratei frățietăți trebuie să le trecem în comunicarea socială cu ei și în viața publică oficială” etc.

Dar contele Tisza merge și mai departe. El cel dintâiu bărbat de stat ungar, recunoaște fără încurjuri comuniunea de interese culturale ale Românilor din Ungaria cu cei din România, și interesul comun, ce-l au Românii și Maghiarii pentru conservarea existenței lor. „Oare în sudul Europei — zice el — nu rassa maghiară și cea română formează cele două națiuni, cari nu sunt înrudite cu nime, cari în ele însele trebuie să caute puterea de conservare, cari trebuie să țină la olaltă, dacă vreau să dea pept cu curente de popoare mai puternice și cu mult mai numeroase? Și dacă românii de pe teritoriul Ungariei să simțesc români, dacă inima lor bate mai tare la ougetul, că dincolo de Carpați spre răsărit există o Românie liberă: e un sentiment, pe care eu îl înțeleg pe deplin”.

Deputatul de odinioară al acestui cerc, Alesandru Roman, a spus în ședința Camerei ungare dela 13 Decembrie 1867, că națiunea maghiară și română au o misiune comună providențială pe locul unde se află. Iar un mare bărbat de stat al țării Românești, dl Dimitrie A. Sturza, pe atunci ministru president, accentuând interesele reciproce, ce există între Români și Maghiari în discursul ținut în întrunirea dela Iași la 15 Octombrie 1895 zicea: O dorință ne cuprinde pe toți: ca neînțelegerile și vrajba dintre Români și Maghiari să înceteze și ca o armonie frățească să domnească între ei”.

S'ar putea acum, ca cuvintele calde și binevoitoare ale contelui Tisza adresate românilor să rămână fără resunet ulcunent din partea cercurilor conducătoare românești? Nu, d-lor, aceasta nu se poate. Iată de pildă, ce scrie organul naționalist al românilor bănățeni, „Drapelul” din Lugos: „La evoluția chestiei de naționalități din Ungaria însemnează negreșit discursul lui Tisza dela Oradea-mare un eveniment de o deosebită importanță. Tisza recunoaște pe față existența chestiunii de naționalități și necesitatea de stat o duce această chestie la o soluție, care să mulțumească ambele părți și să restabilească acea încredere între cetățeni de diferită naționalitate ai țării, care încredere este astăzi pe deplin compromitată. Dar Tisza merge în deosebi față de noi românii și mai departe. Recunoaște, că între popo-

rul maghiar și român, fără privire la frontierele politice, există o solidaritate de interese, despre care conducătorii vieții politice maghiare n'au voit să știe până acum nimic. Acesta este un fapt, pe care trebuie însă onorăm acum pe deplin, căci iarăși înseamnă un mare progres față de trecut. N'are a face, dacă astăzi nu suntem pe deplin de acord în ceea ce privește consecvențele inevitabile ale acestei constatări. Pentru a ajunge la un acord asupra consecvențelor este neapărat de trebuință a găsi mai întâiu baza comună și marele progres în evoluția chestiei este dat prin faptul, că Tisza a găsit la Oradea-mare această bază comună atât în general, când a proclamat necesitatea de stat a înțelegerii reciproce, cât și în special față de noi Românii, când recunoaște solidaritatea de interese între Maghiari și Români.

Dar asta nu e de ajuns. Dacă contele Tisza a găsit baza comună a înțelegerii, trebuie s'o și acceptăm aceasta fără rezerve. Căci, în definitiv programele și partidele politice nu sunt scopuri, ci numai mijloace. Si dacă poporul român nu-și poate asigura interesele îndreptățite și scopurile sale culturale nu le poate realiza prin programul și partidul național, cum s'a dovedit pe deplin în trecut, socotese, că ar fi greșală să nu se caute căile și mijloacele pentru asigurarea intereselor și ajungerea acestor scopuri acolo, unde le poate găsi. În privința aceasta ne pot servi de exemplu Sașii din Ardeal, cari nu figurează ca partid separat în parlament, ci numai ca o grupare în partidul guvernului, fără ca prin aceasta deputații sași să se fi renegat și deslipit de neamul lor; dimpotrivă, prin politica lor prudentă au avut succese reale, obținând totdeauna sprijinul guvernului întru ocrotirea intereselor și așezămintelor lor culturale, naționale germane.

Deputații naționali români din Bucovina deasemenea nu formează partid separat în parlamentul austriac, ci s'au alăturat la partidul social-cristin și lucrurile în Bucovina s'au îndreptat în favorul Românilor.

Candidatul de deputat național din cercul Dobra, în vorbirea sa de program spune, că Sașii, deși un popor abia de 220,000 locuitori, au 6 gimnazii complete, 2 inferioare, mai multe școli reale, — iar noi trei milioane de Români avem numai 4 și cel inferior din Brad, pe care cu toate eforturile nu-l putem completa la 8 clase, din lipsa de mijloace, pentru că statul, zice tot candidatul național, nouă, nu ne dă ajutor, peoând Sașilor li a dat numai anul trecut pentru prefacerea gimnaziului din Brașov, Mediaș și Sighișoara peste 200000 coroane și vre o alte 200000 cor. pentru ridicarea leșilor preoțești și pentru fondul de pensie al preoților lor, deci fiecare preot săsesec are dela 2400 cor. până la 6000 coroane, afară de casa domnească, pământ și pădure. Și de ce-i imbulzește pe Sași cu bani? Răspunde tot acelaș candidat național: „Pentru că ei țin cu stăpânirea”.

Și atunci întreb eu, dacă acesta e tratamentul Sașilor din partea stăpânirii, oare nu s'ar săvârși păcat neiertat în contra intereselor culturale ale poporului român conducătorii lui, dacă în împrejurările actuale ei ar persista și mai departe în atitudinea intransigentă față cu stăpânirea?

Aceste sunt motive externe și reale, cari pe mine m'au determinat să primesc programul partidului muncii, și pe baza acestuia candidarea de deputat. În cadrul acestui program voi stărui pe lângă introducerea reformelor necesare economice și sociale, pentru reforma legii electorale, pe baza votului universal, în sens democratic, din punct de vedere mai înalt uman și creștinesc, pentru că după învățătura evangheliei toți oamenii sunt egali, bogați ori săraci, domni ori plugari. Voi stărui, ca poporul român să i se respecte dreptul și libertatea de a-și cultiva, îngriji și dezvolta limba, religia și cultura sa, ceea ce accentuat și contele Tisza în vorbirea sa dela Oradea-mare. În consecință voi stărui să se respecte autonomia bisericilor românești, și ca așezămintele culturale confessionale să fie împărțite de convenit ajutor din partea statului. Voi stărui mai departe, pentru a se ușura traiul poporului prin asigurarea muncii sale, spre a împiedea emigrările păgubitoare pentru țară, pentru că:

„Fie pâna cât de rea,
Tot mai bine 'n țara mea!”

Rămâne acum, stimați alegători, ca și voi să vă spuneți cuvântul, după ce eu am spus al meu, asigurându-vă, că voi lupta pentru binele vostru al tuturor, în ciuda tuturor protivnicilor și cărtitorilor mei, cari vor să mi ponegrească numele. Căci zice-voi și eu cu un mare patriot român, Panu: „Ce este numele meu în cumpăna, unde se hotărăște soarta țării mele?” Da, să piară acest nume, numai țara mea să fie mântuită, neamul meu să fie mântuit!!

NOUȚĂȚI.

Dela comitat. Joi, în 19 Mai nou, se ține congregație în sala casei comitatului din Sibiu, în scopul publicării rescriptului preinalt, prin care parlamentul țării e convocat pe 21 Iunie n. la Budapesta, în sesiune nouă. Comisiunea permanentă comitatensă se întrunește în 18 Mai la orele 9 la ședință, în sala mică a casei comitatense, și eventual continuă ședința și după amiez la orele 3. În 23 Mai n. se ține apoi congregație, pentru instalarea noului comite suprem *Walbaum*.

Dinstincție. Maiestatea Sa a conferit fostului comite de comitate și comisarului dlui Gustav *Thalman*, în semn de recunoaștere a serviciilor sale îndelungate și distinse, crucea de comandor a ordinului *Renege Iosif* cu steauă.

Regele Gustav V al Svediei a sosit Mercuri d. a. la Sinaia, în cel mai strict incognito. A venit să facă vizită familiei regale române. A fost primit în Brașov de Maiestatea Sa Regina Elisabeta, cu care a venit apoi în automobil la Sinaia. Regele Svediei rămâne șase zile pe pământul României și probabil că va merge și la București, să vadă capitala statului român.

Limba latină. Directorii școalelor medii de pe teritoriul Ardealului au ținut conferință zilele trecute în Aiud și au hotărât cu totalitatea voturilor minus unul, să propună guvernului eliminarea limbii latine din cele trei clase prime ale gimnaziului, cașfel, ca propunerea limbii latine să se înceapă numai în clasa a patra gimnazială.

Pertractarea finală în procesul Hofrichter s'a fixat în mod definitiv pe ziua de Miercuri 18 Mai n. Pertractarea nu este publică.

Tramvaiul sibian. Noia linie a tramvaiului nostru electric este terminată. S'a clădit până la marginea durabrăvii, unde s'a ridicat un mic pavilion de așteptare. Deschiderea festivă s'a făcut ieri, Duminică, în 15 Mai. Linia aceasta sub arini și cătră dumbravă oferă în adevăr o priveliște încântătoare. Circulația de ieri, fiind și zi de sărbătoare, a fost enormă.

Festivitățile, întocmite ieri și astăzi de compatrioții noștri sași sibieni, cu prilejul jubileului reuniunii „*Männer-Gesangverein*” au fost foarte impunătoare. Îndeosebi reușite au fost: *concertul* festiv „*Sfânta Elisaveta*”, un oratoriu al maeștrului Liszt, și *conductul* în dumbravă constător din grupe numeroase dintre cele mai pitorești, care au dat sărbării un caracter național foarte marcat. Organizatorii merită toată lauda.

Un album interesant. Domnul *Teodor Romulus Popes* n. oficial la casa institutului de crediți și economii „*Albina*”, va prezenta în curând Maiestatei Sale Regelui *Carol* al României un frumos album, cuprinzând 120 fotografii de amator, și purtând titlul „*Prin Turnul Roșu în România*”.

Accident. Pe linia ferată Boșca-Reșița, în urma ploilor imbelșugate, s'a rostogolit într'o noapte din săptămâna trecută o mare bucată de stâncă și a nimerit locomotiva unui tren. Mai multe vagoane au deraiat. Din fericire nu s'a nenorocit nici un călător.

Pentru emigrații. În New-York se cere de aici încolo, ca fiecare emigrant, care vrea să-și pună piciorul pe pământul american, să aibe la sine cel puțin 25 dolari sau 125 de coroane. Emigranții, cari nu pot arăta suma aceasta, sunt expediți îndărăt fără milă în vechea lor țară.

Numărul corăbiilor. Astăzi circulează pe mări, cam 90 de mii de corăbii, din care, peste 20 de mii sunt engleze. Austr-o-Ungaria are 1722 de vase de totul; din acestea 275 sunt vapoare, iar celelalte sunt corăbii cu vântrele.

La fondul Victor și Eugenia Tor-dășianu pentru înzestrarea școlii sărace al „*Reuniunii meseriașilor sibieni*” au mai dăruit: *Antoni* Balomiri, maeștru pantofar (Orăștia), Dr. *Alexandru Vasile*, adv., *Vasile* Bran, învățăcel frauzelar, câte 1 cor., *Ambroziu* Bacu (București) 2 cor., *George* Stoica, red. „*Foi Pop.*” 40 bani, *Ioan* Vasii, pract. librar, *Ioan* Saciu, inv. val. tip., *Vasile* Rusu (originar din Negreștii), inv. pantofar, câte 50 bani, *Ilie* Măgian, prac. cul. tip. 30 bani, *Nic. Popovici*, șeful Builor Templieri, 25 bani și *Ioan* Giarca, paroh (Colun) 1 cor.

Politică în școală. Cetim în nr. 111 al ziarului „*Budapesti Hirlap*” următoarele: „*Avem informațiune sigură, că într'o comună (ungurească) de lângă Dunăre învățătorii au ațâțat școlarii să se ducă în adunarea populară a partidului protivnic, și să arunce cu pietri și cu ouă clocite în candidatul care-și ținea vorbirea de program.* — În ziarul maghiar pomnit se osândește cu asprime dăscăli-meaceasta, care se înjosește într'a deștepta patimile și a sămăna sămănta de vrajbă în sufletele tinerescii... Un lucru însă nu-l spune stimabilul dela „*Budapesti Hirlap*”, că adevă mulți din confrății săi șovinisti, creștini și neoreștini, săvârșesc pentru publicul cetitor o muncă tot cam așa de edificatoare, ca și dăscălii aceia pe cari fi osândește.

În lipsa de abonați. Frații noștri italieni nu plătesc bucuos abonamentul la gazete, — întocmai ca și o bună parte a „*abonaților*” dela foile românești de pretutindeni. Redactorii italieni însă, iscusiti cum sunt, încearcă a-și înmulți numărul abonaților prin fel de fel de făgădueli și daruri dintre cele mai fermecătoare. „*Tribuna*” din Roma dă celor ce plătesc abonamentul pe un an câte o lampă de acetilen, un geamantan, cărți cu ilustrații, o haină sau alte lucruri d'acestea. „*Giornale d'Italia*” dă un ceasornic de argint, „*Matino*” din Neapole își tratează publicul cu sticlufe de parfum; iar „*Secolo*” din Genua, mai practic, ofere sticle de șampanie celor dintâiu trei sute de abonați. Alte ziare promit: binoculi, umbrele, fotografii, serviciu de cafea și de licheruri, cuptoare, bilete de loterie ș. a. Fiericți redactorii!

Cărți și reviste.

Din țară, revistă literară, nr. 18 din 2 Maiu 1910 cuprinde: O prefață. Deșteptătorul meu de H. Stahl. Sub cer, poezie de Oreste. Din corespondența lui Bariț. Cugetări. Vulturul, versuri de Volbură Poiană. Odisip la Colona de Sofocle trad. de M. Iorgulescu.

Legea de asigurare. În „*Biblioteca băncilor române*”, a apărut *Legea de asigurare* (§§. 453—514 din codul comercial ungar, articolul de lege 37 din anul 1875), text însoțit de deciziunile curiale mai importante, de *Ermil Borcia*. Editura „*Revistei Economice*”. Prețul 50 fileri. Prin broșurica aceasta s'au contribuie mult la popularizarea drepturilor și datorințelor, cari revin după lege societăților de asigurare și publicului, în timpul mai nou atras și la noi tot mai mult spre terenul afacerilor de asigurare. Recomandăm deci broșura a celorla, cari au trebuință de ea.

Cheie pentru culcarea intereselor, cu instrucțiune pentru folosirea ei. Sibiu 1910. Editura „*Revistei Economice*”. Prețul 50 fil. „*Cheia*” aceasta este o tabelă de cifre, cu ajutorul căreia prin o simplă înmulțire (+) se pot afla cu cea mai mare ușurință și siguranță interesele după ori ce sumă pe anumite zile. Se poate folosi la calcularea intereselor la cambii, depuneri etc. Îndeosebi este chemată a face bune servicii „*Cheia*” bărbăților de încredere ai băncilor și însoțitorilor noastre, ușurându-le în măsură însemnată lucrul ce li au cu calcularea intereselor de întârziere la prolongiri de cambii și de tot felul de imprumuturi de altă natură, dar o vor putea folosi și cu succes și advocații, preoții la socotelile bisericicești, notarii și colectorii de dare comunali capitaliștii privați, cari cu ajutorul ei pot controla cu ușurință esactitatea dobânzilor ce li-se vorcoteș după depuneri, efecte (hârtii de valoare) esconturi de cupoane etc. Cu un cuvânt „*Cheia*” este o tabelă de adevărat folos practic pentru toți, cari au daraveri de bani și editarea unei astfel de „*Cheie*” a fost o trebuință de mult și adeseori reclamată la noi. *Cheia* pentru calcularea intereselor tipărită pe carton tare și durabil costă 50 fil. și se poate comanda la administrația „*Revistei Economice*” în Sibiu-Nagyseben. La comande de una sau două exemplare prețul se trimite mai bine în mărci postale.

Aspirin

veritabil numai
în tablete
originale

conform
figurei,

se pot cumpăra
20 bucăți cu cor. 120.

Fabr. de vopsea odin. Fried. Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mülheim, a/ Rh.

